

Privacy og Datasikkerhed

En analyse af befolkningens adfærd på nettet

Oktober 2021

Indhold

Indledning.....	2
Hovedkonklusioner	2
Sikkerhed på nettet.....	4
Password	6
Cyberkriminalitet.....	7
Danskernes brug af overvågningsudstyr og digitale assistenter	8
Beskyttelse af data på nettet.....	10
Vi deler stadig meget på nettet	14
Sociale medier.....	16
Cookies.....	17

Indledning

IDA sætter i denne analyse fokus på danskernes adfærd på nettet. Analysen behandler emnerne sikkerhed, anonymitet, afgivelse af data og cookies, og er en opfølgning på tilsvarende analyser fra 2015 (gennemført af IDA og Erhvervsstyrelsen) samt fra 2017 og 2019 (gennemført af IDA og Forbrugerrådet Tænk).

Rapporten bygger på en undersøgelse, som Userneeds har gennemført for IDA. Der er kommet 2.000 svar fra et repræsentativt udsnit af befolkningen mellem 18-70 år.

Hovedkonklusioner

Kun 10 procent af befolkningen mellem 18 og 70 år har et højt sikkerhedsniveau, når det kommer til beskyttelse af computer og netværk mod indtrængen udefra. Yderligere 28 procent har et middel sikkerhedsniveau. Særligt mange i aldersgruppen 18-34 år er i kategorien med lavt sikkerhedsniveau. 77 procent af disse har et *meget lavt* eller *lavt* sikkerhedsniveau.

Sammenlignet med resultaterne fra tidligere undersøgelser fra 2017 og 2019 er der ikke sket en nævneværdig udvikling i hverken en positiv eller negativ retning i perioden. På trods af tilbagevendende kampagner kan danskernes it-sikkerhedsniveau, eller mangel på samme, betragtes således som status quo.

Passwords er ligeledes en væsentlig faktor i forhold til beskyttelse af data og brug af digitale midler. Kun 23 procent ligger i kategorierne for sikker eller meget sikker brug af password.

Konsekvensen ved uforsigtig brug af links, password og lignende kan være alvorlige. 4 procent svarer, at de inden for de seneste to år har været udsat for såkaldt forsøg på ransomware, hvor kriminelle har truet med at blokere deres computer, hvis de ikke betalte et beløb. 2 procent har været udsat for identitetstyveri og 1 procent har fået spredt private billeder på nettet. Det svarer til at knap 40.000 voksne danskere mellem 18-70 år mod deres vilje har fået spredt private billeder på nettet.

Undersøgelsen viser, at 63 procent af danskerne er bekymrede for at blive udsat for identitetstyveri. Sikkerhed på nettet er således et emne, som fylder og bekymrer mange danskere. 70 procent vil gerne gøre mere for at beskytte privatlivet, når de er på nettet.

59 procent svarer, at de er bekymrede for deres privatliv, når de færdes på nettet, og stadig flere gør noget for at beskytte sig selv på nettet. Hver fjerde holder sig tilbage fra at bruge særlige ord, når de søger på fx

Google og andre søgemaskiner, som gemmer data, mens 44 procent bruger private browsing. Andre opgiver forkerte oplysninger om fx alder, køn, navn og adresse. Endelig er der en mindre gruppe på 10 procent, som anvender TOR eller anden lignende browser for at sikre en mere effektiv beskyttelse om adfærd på nettet.

På trods af de mange, der er bekymret for deres anonymitet på nettet, er der 41 procent, som sjældent eller aldrig læser betingelserne, når de tilmelder sig tjenester eller downloader apps. Yderligere 29 procent gør det kun af og til. Man må konstatere, at der for en del er en lidt opgivende holdning til mulighederne for at beskytte sit privatliv på nettet.

Kun godt hver fjerde svarer, at de føler sig trygge ved, at de oplysninger, som virksomheder er i besiddelse af, er sikret og beskyttet. Tilsvarende er kun 26 procent helt eller delvist enig i, at det er klart og tydeligt, hvordan personfølsomme data anvendes af virksomhederne. 74 procent svarer, at det betyder noget for dem, at en hjemmeside fortæller, hvad den gør med data, og hvad den ikke gør.

I undersøgelsen er der blevet spurgt ind til, hvad danskerne deler af sundhedsinformation med henholdsvis venner, læge og forsikrings selskab. Overordnet viser undersøgelsen, at der er sket et skred mellem, hvad man delte i 2015, og hvad man deler i dag. I 2015 var danskerne en del mere åbne for at dele information om deres fx sundhedstilstand, og generelt er man blevet mere tilbageholdende med at dele data med andre.

Mange danskere kan have et ønske om at færdes anonymt på nettet. Det kan være grænseoverskridende, at privatpersoner samt offentlige- og private virksomheder kan følge med i ens liv og færden, blandt andet via sociale medier. Alligevel vælger mange at have profiler på sociale medier, da det kan være en kanal til sociale netværk, underholdning og information, som man ellers ikke ville få adgang til.

Den mest almindelige grund til at være på de sociale medier er for underholdningens skyld. Det gælder især Instagram, Snapchat, YouTube og TikTok. 51 procent er også på Facebook af praktiske årsager, mens 29 procent svarer, at de er nødt til at være der for at få væsentlige informationer. Også Twitter har en del brugere (20%), der føler sig nødsaget til at have en profil for at få væsentlige informationer.

Hvis man kigger på dem, der føler sig nødt til at være på Facebook, er den mest almindelige grund, at det er nødvendigt for at kunne opretholde kontakt til familie og venner. Også muligheden for at følge med i hobby eller andre online fællesskaber samt at kunne modtage nødvendig kommunikation fra skole/studie/arbejdsplads fremhæves som en vigtig grund.

Cookies er ikke ulovlige. De bruges blandt andet til at lagre oplysninger om brugerens adfærd på en hjemmeside og er nødvendige for mange online ydelser. For eksempel til indkøbskurven på webbutikker, som husker varerne i indkøbskurven ved hjælp af cookies. Cookies kan endvidere bruges til at personalisere hjemmesider, til statistik om brugernes adfærd, målrettet markedsføring samt udvikling af mere brugervenlige tjenester m.m. Afhængig af brugerens holdning kan det opleves som en fordel at blive identificeret og få målrettet information – eller det modsatte.

71 procent af danskerne synes, at cookies er irriterende. Den mest almindelige grund til ikke at slette eller blokere cookies er, at det begrænser funktionaliteten af mange hjemmesider. Det svarer 44 procent. Cirka hver sjette dansker ved slet ikke, hvordan man blokerer eller sletter cookies, mens 17 procent svarer at, det er besværligt at slette eller blokere cookies.

Undersøgelsen peger overordnet på, at danskerne generelt er negativt stemt over virksomheders og myndigheders brug af cookies til at spore privatpersoners adfærd og liv.

Sikkerhed på nettet

Internettet og computerudstyr bliver kun en større og større del af danskernes dagligdag. Det gælder alt fra kommunikationsmidler såsom mail og sociale medier til digitale assistenter, der får den travle hverdag til at glide lettere. I dag kan man nærmest få en app til alt, men hvilken betydning har det for danskernes privatliv og datasikkerhed, at digitaliseringen omfavner vores liv i den grad?

Antallet af angreb på privates og virksomheders computere og netværk er stødt stigende. Kriminelle bliver hele tiden dygtigere, og det bliver stadig vanskeligere at undgå at få computer og netværk i hjemmet inficeret af virus, malware, ransomware og lignede. Mange får stjålet data, bliver franarret penge, får spredt billeder og andre personlige oplysninger på nettet, eller får helt overtaget deres identitet. Det er blevet vanskeligere at modstå phishing efterhånden som de falske mails er blevet sværere at gennemskue. Efterhånden er mange på perfekt dansk med logo og afsendere, der umiddelbart ligner offentlige institutioner og virksomheder, man har en tilknytning til. Det er vanskeligt at gardere sig fuldstændigt mod angreb, men med en række almindelige forholdsregler kan man gøre livet vanskeligere for de kriminelle og reducere skaden, hvis uheldet alligevel er ude.

Politiet anbefaler, at man ikke åbner mails fra ukendte afsendere og ukendte vedhæftninger. Derudover er det en god ide at opdatere programpakker og netværk med de seneste versioner. I alt har politiet oplistet 8 sikkerhedsanbefalinger til privatpersoner og virksomheder for at undgå angreb udefra¹. De er følgende:

1. Klik aldrig på links uden at vide hvor det linker til.
2. Åbn aldrig ukendte vedhæftede filer.
3. Opdater altid antivirusprogrammer på computere og andre enheder til nyeste version.
4. Opdater altid browser på computere og andre enheder til nyeste version.
5. Opdater altid dit styresystem på computere og andre enheder til nyeste version.
6. Brug aldrig åbne netværk på fx cafeer, museer, offentlig transport eller andre lignende steder.
7. Brug aldrig USB-nøgler til flere computere.
8. Brug altid kryptering af hjemmenetværk.

Deltagerne i undersøgelsen er blevet spurgt, om de lever op til de otte råd. Svarene kan ses i tabel 1 og 2.

Overordnet set fremgår det af tabel 1, at mange danskere er gode til at opdatere antivirusprogrammer, browsere og styresystemer. Dog vælger henholdsvis 31 procent og 24 procent af danskerne at benytte sig af åbne netværk og bruge USB-nøgler til flere computere. Derudover er det næsten hver femte dansker (19 procent), som *altid, ofte* eller *af og til* klikker på links uden at vide, hvor det linker hen.

¹ ComputerWorld (20.3.2015): ” Politiet advarer: Stor ransomware-bølge skyller ind over Danmark”.

Tabel 1. Hvor ofte gør du følgende?

	Aldrig	Sjældent	Af og til	Ofte	Altid	Ved ikke/ kender ikke	I alt
Klikker på links uden at vide hvor det linker til	40%	39%	15%	3%	1%	2%	100%
Åbner ukendte vedhæftede filer	70%	20%	6%	2%	1%	1%	100%
Opdaterer dine antivirusprogrammer på dine computere og andre enheder til nyeste version	6%	11%	18%	22%	40%	4%	100%
Opdaterer din browser på dine computere og andre enheder til nyeste version	3%	8%	20%	22%	41%	5%	100%
Opdaterer dit styresystem på dine computere og andre enheder til nyeste version	3%	10%	18%	21%	43%	6%	100%
Bruger åbne netværk på fx cafeer, museer, offentlig transport eller andre lignende steder	30%	38%	21%	7%	3%	2%	100%
Bruger USB-nøgler til flere computere	42%	30%	16%	6%	2%	4%	100%

Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

I forhold til kryptering af hjemmenetværk svarer 69 procent af danskerne, at de har beskyttet deres internetforbindelse med en kode, de selv har oprettet, mens yderligere 25 procent bruger den adgangskode, der fulgte med netværket. Det fremgår af tabel 2. Hvis hjemmenetværket ikke er ordentligt sikret, kan det i værste fald føre til misbrug af internetforbindelsen ved kriminelle handlinger, som netværkets ejermand/kvinde kan få skylden for. Er netværket ikke godt nok sikret, kan en hacker også indsamle og misbruge personlige oplysninger fra for eksempel netbank, e-mail og kreditkortnummer eller få adgang til filer så som private billeder og dokumenter.

Tabel 2. Er dit hjemmenetværk beskyttet, så man kun kan komme på, hvis man kender adgangskoden?

	18-34 år	35-49 år	50-70 år	Alle
Ja, det er beskyttet af en adgangskode jeg selv har oprettet	57%	63%	69%	63%
Ja, det er beskyttet af den adgangskode der fulgte med netværket	37%	31%	25%	31%
Nej	1%	3%	3%	2%
Ved ikke	5%	4%	3%	4%
Total	100%	100%	100%	100%

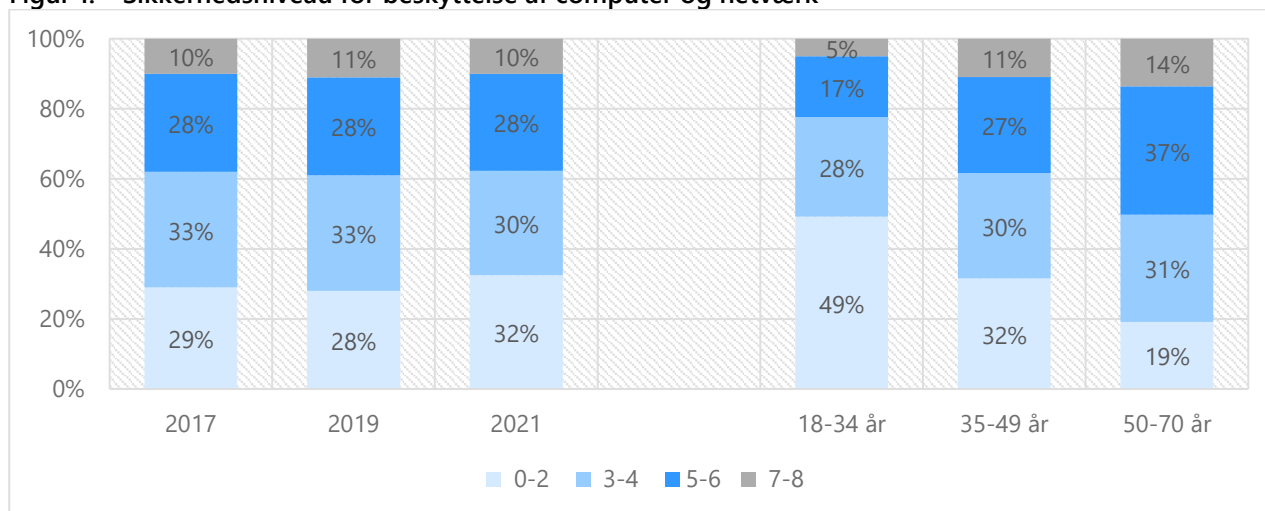
Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

For at få en samlet vurdering af befolkningens sikkerhedsniveau, er den blevet indplaceret på en sikkerhedsskala efter, hvor mange af de otte sikkerhedsforanstaltninger de følger. Højt sikkerhedsniveau er 8, mens lavest omvendt er 0, hvis man ikke opfyldt nogen af de almindelige sikkerhedsanbefalinger overhovedet.

Som det fremgår af figur 1, har kun 10 procent af befolkningen mellem 18 og 70 år et højt sikkerhedsniveau, når det kommer til beskyttelse af computer og netværk mod indtrængen udefra. Yderligere 28 procent opfylder 5-6 af de otte anbefalinger, hvilket kan betegnes som et middel sikkerhedsniveau. Særligt mange i aldersgruppen 18-34 år er i kategorien med lavt sikkerhedsniveau. 77 procent af disse har et *meget lavt* eller *lavt* sikkerhedsniveau.

Resultaterne i figur 1 er blevet sammenlignet med resultaterne fra 2017- og 2019-undersøgelsen, og der er ikke sket en nævneværdig udvikling i hverken en positiv eller negativ retning i perioden. Danskernes sikkerhedsniveau, eller mangel på samme, betragtes således som status quo.

Figur 1. Sikkerhedsniveau for beskyttelse af computer og netværk



En anden god måde at sikre sine data er ved at foretage backup af ens computer. I tabel 3 fremgår det, at 12 procent ikke tager backup. Dermed lever de med risikoen for at miste værdifuldt data. Siden 2017 er det gået i retning af, at flere gemmer data i skyen, mens brugen af ekstern harddisk er faldet tilsvarende.

Tabel 3. Tager du backup af vigtige dokumenter, fotos eller andre data?

	2017	2021
Ja, på ekstern harddisk	41%	34%
Ja, i skyen	26%	39%
Ja, på andre måder	14%	12%
Nej	14%	12%
Ved ikke	4%	3%
I alt	100%	100%

Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

Webcamet er også en mulig måde, hvorpå udefrakommende kan hacke sig ind i ens privatliv. Her kan fremmede tage kontrollen over computerkamera og overvåge eller optage, hvad man laver. På trods af denne mulige risiko vælger 55 procent af danskerne ikke at sætte et klistermærke over kameraet på deres computer. Dette fremgår af tabel 3. Kun hver tredje fjerner muligheden for, at potentielle hackere kan overvåge via webcam ved at sætte et klistermærke op foran.

Tabel 4. Har du sat et klistermærke eller andet over kameraet på din computer/tablet/mobiltelefon, så eventuelle hackere eller andre uvedkommende ikke kan se, hvad du foretager dig?

Ja	35%
Nej	55%
Ved ikke	3%
Jeg har ikke et kamera på min computer/tablet/mobiltelefon	6%
Jeg har ikke nogen computer	1%
I alt	100%

Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

Password

Passwords er ligeledes en væsentlig faktor i forhold til beskyttelse af data og brug af digitale midler. Ifølge tabel 4 har knap halvdelen af danskerne forskellige passwords til alle deres tjenester.

36 procent bruger deres computer til at huske passwords, og hver 10. har en fil på computeren, hvori deres passwords står. Kun 34 procent skifter jævnligt deres vigtigste passwords.

Der er dog sket en betydelig stigning siden 2017 i, om de bruger to-faktor godkendelse.

Tabel 5. Hvordan håndterer du password til de forskellige tjenester, du bruger på nettet?

(Andel der har svaret ja)

	2017	2021
Jeg har forskellige password til alle mine tjenester	41%	45%
Jeg har et særligt sikkert password til mine vigtigste tjenester	65%	66%
Jeg har det samme password til alle mine tjenester	9%	9%
Jeg bruger computeren til at huske mine password	25%	36%
Jeg bruger en særlig tjeneste eller app til at huske mine password	8%	16%
Jeg har skrevet mine password i en fil jeg har på min computer	10%	10%
Jeg skifter jævnligt mine vigtigste password	30%	34%
Jeg har to-faktor godkendelse på mine vigtigste password	25%	44%

På baggrund af svarene i tabel 4 er der konstrueret fem sikkerhedsprofiler omkring password:

Gruppe 1: Meget usikker brug af password (samme password til alle tjenester OG skifter sjældent vigtigste password)

Gruppe 2: Usikker brug af password (samme password til alle tjenester ELLER skifter sjældent vigtigste password)

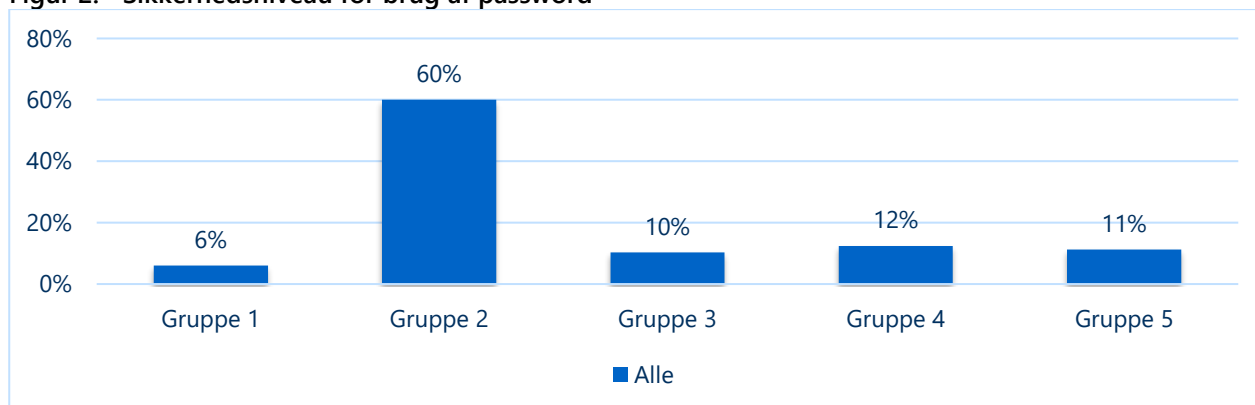
Gruppe 3: Mellempgruppe

Gruppe 4: Sikker brug af password (opfylder mindst to af følgende tre krav: Forskellige password til alle tjenester, skifter jævnligt vigtigste password, har to-faktor-godkendelse til vigtigste password)

Gruppe 5: Meget sikker brug af password (opfylder alle tre krav: Forskellige password til alle tjenester, skifter jævnligt vigtigste password, har to-faktor-godkendelse til vigtigste password)

Kun 23 procent ligger i kategorierne for sikker eller meget sikker brug af password.

Figur 2. Sikkerhedsniveau for brug af password



Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

Cyberkriminalitet

Med stigende brug af digitale midler er omfanget af it-kriminalitet vokset. Tabel 6 viser, at mange danskere har været udsat for cyberkriminalitet. 36 procent af danskerne har oplevet, at fremmede har forsøgt phishing.

Her forsøger svindlere at franarre ens brugernavn, adgangskode, kreditkort eller netbanksoplysninger. Ligeledes er 30 pct. af de adspurgte blevet eksponeret for falske konkurrencer.

4 procent svarer, at de har været udsat for såkaldt Ransomware, som har blokeret deres computer, hvor kriminelle har krævet et beløb for at låse den op igen. 2 procent har været udsat for identitetstyveri og 1 procent har fået spredt private billeder på nettet. Det er lyder måske af små tal, men det svarer til at knap 40.000 voksne danskere mellem 18-70 år har fået spredt private billeder på nettet.

Tabel 6. Hvilke typer af it-kriminalitet har du selv været udsat for inden for de seneste to år?

	2019	2021
Falske konkurrencer	30%	28%
Phishing, hvor svindlere forsøger at franarre dig dit brugernavn, adgangskode, kreditkort eller netbanksoplysninger.	36%	35%
Ransomware, som har blokeret din computer, hvor kriminelle har krævet et beløb for at låse den op igen	5%	4%
Falske hjemmesider hvor du har betalt for varer, du aldrig modtog	6%	7%
Identitetstyveri	3%	2%
Spredning af private billeder	1%	1%
Ingen af ovenstående	46%	47%
Ved ikke	5%	4%

Note: Respondenterne havde i forbindelse med dette spørgsmål mulighed for at vælge flere svar

Danskerne brug af overvågningsudstyr og digitale assistenter

Den teknologiske udvikling har gjort, at det i dag blandt andet er muligt at have overvågningsudstyr/kamera i sit hjem, som styres via internettet. For eksempel overvågningskameraer ved sin fordør, alarmer og internetopkoblet termostater. Alt dette profileres som redskaber, der kan gøre forbrugernes hverdag lettere og trykkelige. Dette er sådan set ikke ukorrekt, men bagsiden af disse produkter er blandt andet, at de har en potentiel sikkerhedsrisiko, hvis den information, som redskaberne indsamler, kommer i de forkerte hænder.

Ifølge tabel 7 anvender 13 procent af danskerne overvågningsudstyr og/eller kamera, som er styret af internettet.

Tabel 7. Har du overvågningsudstyr/kamera i hjemmet, som styres via internettet?

	2019	2021
Ja	10 %	13%
Nej	86 %	84%
Ved ikke	4 %	3%
I alt	100 %	100%

Tabel 8. Har du i hjemmet 'smarte apparater' som fx smart-tv, køleskabe, 'smarte' elpærer, alarmsystemer, babyalarmer, termostater, stemmestyrede personlige assistenter eller andet udstyr, der er koblet til internettet?

	2021
Ja	38%
Nej	60%
Ved ikke	2%
I alt	100%

Da udstyret er koblet til nettet, kan der være en risiko for, at fremmede kan få adgang til personlige data. For eksempel kan udefrakommende hacke sig ind på privat overvågningsudstyr og dermed følge med i, om man f.eks. er hjemme. Af samme årsag er det relevant at belyse, hvorvidt danskerne er opmærksomme på denne

risiko. Jf. tabel 9 svarer 37 procent af danskerne, at de i ringe grad eller slet ikke forholder sig til, om deres udstyr er sikret mod angreb. 31 procent tænker over det i nogen grad.

Tabel 9. I hvilken grad forholder du dig til om 'smarte apparater' i hjemmet er sikret mod angreb udefra?

	2019	2021
Slet ikke	2%	12%
I ringe grad	16%	25%
I nogen grad	20%	31%
I høj grad	32%	15%
I meget høj grad	26%	10%
Ved ikke	4%	8%
I alt	100%	100%

Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

Flere og flere danskere har de seneste år fået digitale assistenter i deres hjem. Digitale assistenter er computerprogrammer, der hjælper dig med at besvare spørgsmål, shoppe online og holde styr på din kalender. De findes til din smartphone, men kan også være indbygget i en smarthøjttaler eller andre produkter. Jf. tabel 10 bruger 20 procent i 2021 *ofte* eller *engang imellem* digitale assistenter, mens 18 procent sjældent benytter sig heraf. Og endelig svarer 59 procent *aldrig*.

Tabel 10. Bruger du digitale assistenter (bl.a. Amazon Alexa, Google Assistant og Apple Siri) via for eksempel smartphone, tablet eller højttalere?

	2019	2021
Ja, ofte	4%	5%
Ja, en gang imellem	12%	15%
Sjældent	15%	18%
Aldrig	63%	59%
Ved ikke	6%	2%
I alt	100%	100%

Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

Der har været flere historier om, at de digitale assistenter udover at hjælpe også aflytter og optager samtaler, selvom de ikke er blevet bedt om det. Det kan være problematisk, hvis det betyder, at selvom man ikke aktivt anvender fx Apple SIRI på sin iPhone, kan SIRI alligevel finde på at lytte med. Nogle vil sikkert nikke genkendende til en oplevelse af at tale om et eller andet (fx festival eller barnevogn) med sin telefon i nærheden, og så nogle timer efter blive mødt af reklamer for det på fx Facebook?

Tabel 11 viser, at 31 procent af danskerne, som benytter sig af digitale assistenter, ikke over tænker over eller ikke kender til, hvilke konsekvenser det kan have, at digitale assistent overtager ens hverdag. Halvdelen svarer, at de enten ikke tænker over det eller ikke bekymrer sig om, at de digitale assistenter optager deres samtaler. Omvendt svarer 11 procent, at det bekymrer dem meget.

Tabel 11. Forholder du dig til, om de digitale assistenter optager dine samtaler i hjemmet?

	2019	2021
Det tænker jeg ikke over	36%	26%
Ja, men det ikke noget, der bekymrer mig	18%	25%
Ja, og det bekymrer mig lidt	24%	34%
Ja, og det bekymrer mig meget	10%	11%
Ved ikke	10%	5%
I alt	100%	100%

Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

Deltagerne i undersøgelsen er blevet spurgt om, de har prøvet at have en fornemmelse af at tale om et emne, og der så efter kort tid begynder at komme reklamer for dette emne, når de går på nettet eller besøger sociale medier. Knap hver tredje (31 procent) svarer, at det har de ofte været ude for, mens yderligere 35 procent mener, de har oplevet det enkelte gange. Det fremgår af tabel 12.

Tabel 12. Har du prøvet at have en fornemmelse af at tale om et emne, og der så efter kort tid begynder at komme reklamer for dette emne, når du går på nettet eller besøger sociale medier?

	18-34 år	35-49 år	50-70 år	I alt
Ja, ofte	42%	31%	23%	31%
Ja enkelte gange	37%	37%	33%	35%
Nej aldrig	17%	27%	39%	28%
Ved ikke	5%	6%	4%	5%
Total	100%	100%	100%	100%

Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

Beskyttelse af data på nettet

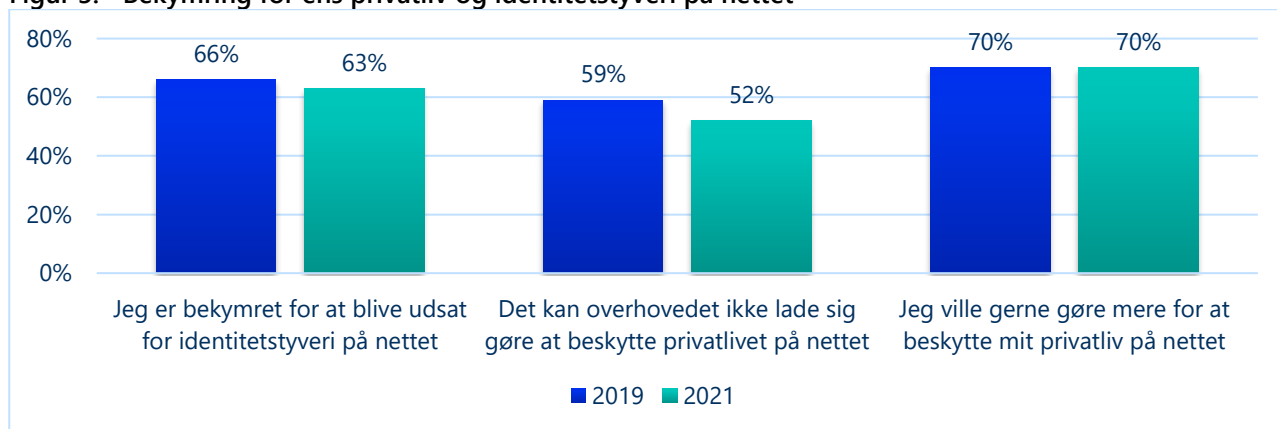
For mange kan det være en jungle at finde ud af, hvilke og hvor mange dataspor man sætter, når man færdes på nettet. Derudover kan det være svært at vide, hvordan de personfølsomme data efterfølgende gemmes. For eksempel er information om ens sundhed er personfølsomme data og det stiller krav til, at virksomhederne bevarer data sikkert. I dette afsnit sættes der fokus på, hvad danskerne anser som private, altså personfølsomme data, samt hvad danskerne mener om, at virksomheder er i besiddelse af private data.

Når man gerne vil være anonym på nettet, er der to handlinger, man skal være opmærksom på: Hvad man har søgt på, og hvilke hjemmesider man har besøgt. Hvis du f.eks. laver en Googlesøgning på en virksomhed, så er det standard, at virksomhedens hjemmeside også får dine søgetermer med, så den kan se præcis, hvad du søgte på, inden du klikkede videre til dem.

Undersøgelsen viser, at mange danskere bekymrer sig for deres privatliv på nettet, samt identitetstyveri.

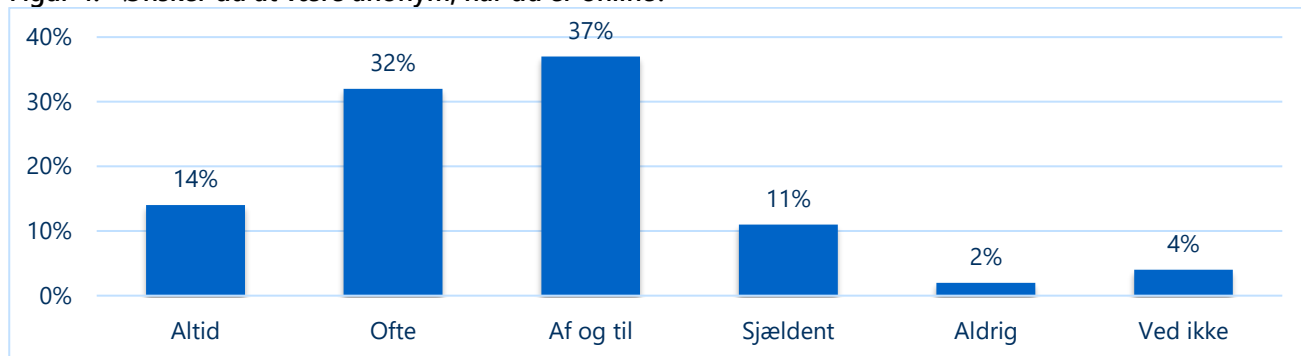
Jf. figur 3 er 63 procent af danskerne bekymrede for at blive udsat for identitetstyveri. Sikkerhed på nettet er således et emne, som fylder og bekymrer mange danskere. 70 procent vil gerne gøre mere for at beskytte privatlivet, når de er på nettet.

Figur 3. Bekymring for ens privatliv og identitetstyveri på nettet



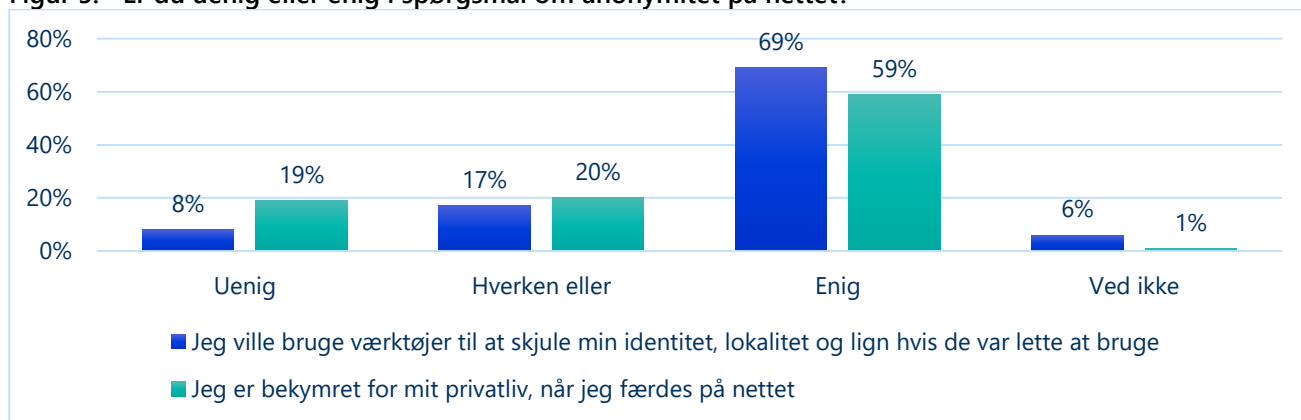
Flere danskere giver udtryk for, at de ikke ønsker at blive vist og fulgt på nettet. Af figur 4 fremgår det, at 83 procent af danskerne til en vis grad ønsker at være anonyme (altid, ofte, af og til), når de er online, mens kun 13 procent ønsker det sjældent eller aldrig. Yderligere svarer 59 procent, at de er bekymrede for deres privatliv, når de færdes på nettet, mens 65 procent svarer, at de ville bruge værktøjer til at skjule deres identitet, hvis det var lettere at bruge (jf. figur 5).

Figur 4. Ønsker du at være anonym, når du er online?



59 procent svarer, at de er bekymrede for deres privatliv, når de færdes på nettet, men manglende viden om, hvordan man skal gøre, er tilsyneladende en barriere for at beskytte personlige oplysninger på nettet. Der er således 69 procent, som gerne ville gøre mere for at skjule fx identitet, lokalitet og lignende, hvis værktøjerne var lettere at bruge.

Figur 5. Er du uenig eller enig i spørgsmål om anonymitet på nettet?

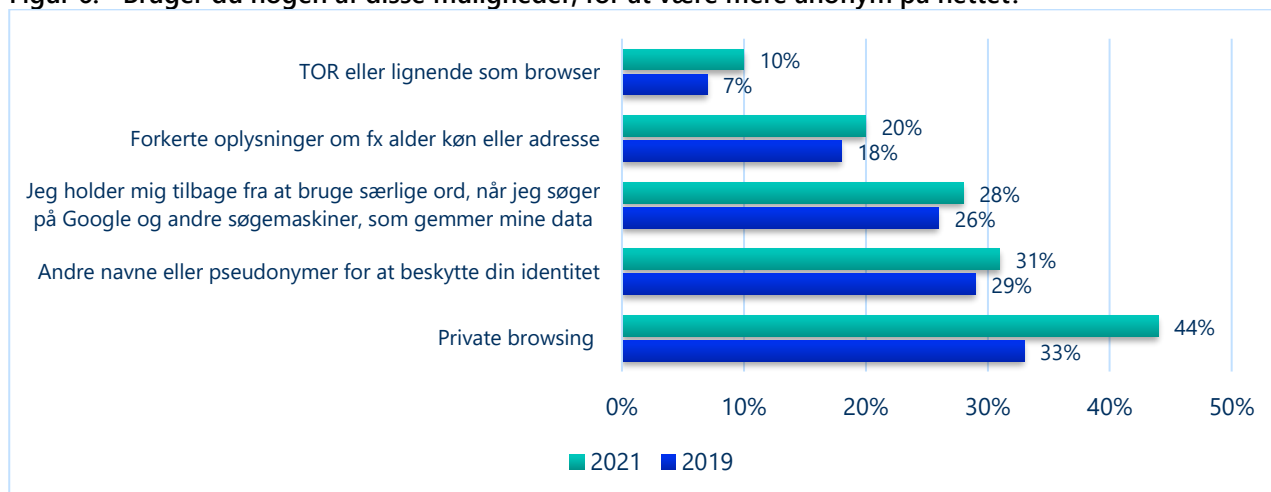


Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

Svarene i figur 6 nedenfor understreger, at stadig flere gør noget for at beskytte sig selv på nettet, men at der stadig er mange, der ikke gør noget.

Hver fjerde holder sig tilbage fra at bruge særlige ord, når de søger på fx Google og andre søgemaskiner, som gemmer data, mens 44 procent bruger private browsing. Andre opgiver forkerte oplysninger om fx alder, køn, navn og adresse. Endelig er der en mindre gruppe på 10 procent, som anvender TOR eller anden lignende browser for at sikre en mere effektiv beskyttelse om adfærd på nettet.

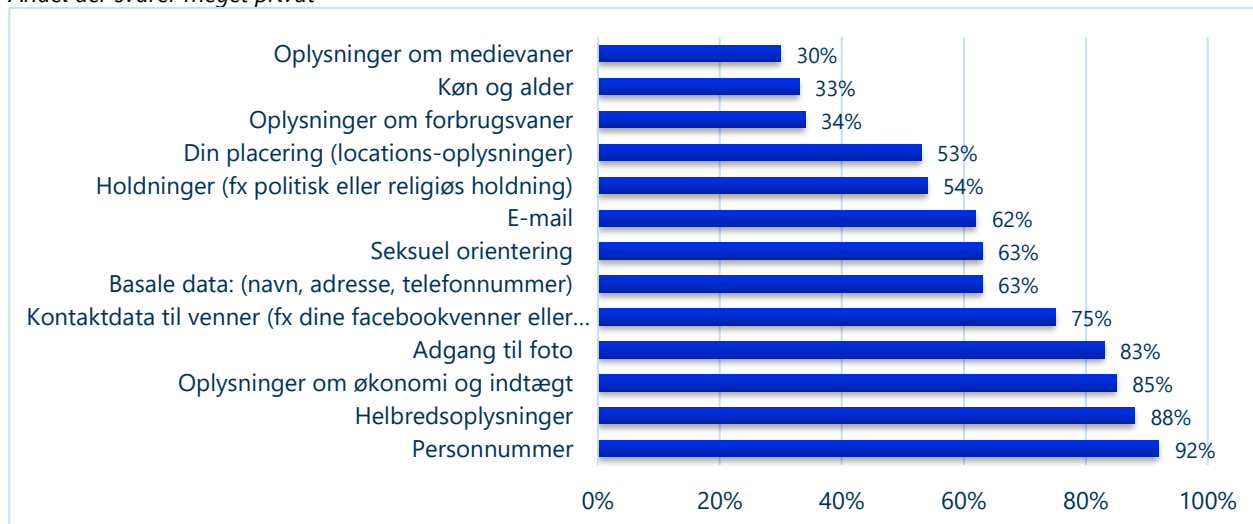
Figur 6. Bruger du nogen af disse muligheder, for at være mere anonym på nettet?



Meget af det data, som vi har mulighed for at dele på nettet, betragter danskerne som privat. Særligt personnummer, helbredsoplysninger og oplysninger om økonomi, svarer danskerne, er meget private – det mener over 80 procent jf. figur 7. Oplysninger om seksuel orientering, adgang til fotos, kontaktdata og e-mails, synes over 60 procent af danskerne, er privat. Sluttelig mener over 50 procent eller derover, at holdninger til for eksempel politik eller religion samt ens placering geografisk er meget privat. I bunden ligger forbrugs- og medievaner, som kun omkring 1 ud af 3 betragter som private oplysninger.

Figur 7. Hvilke data opfatter du som private?

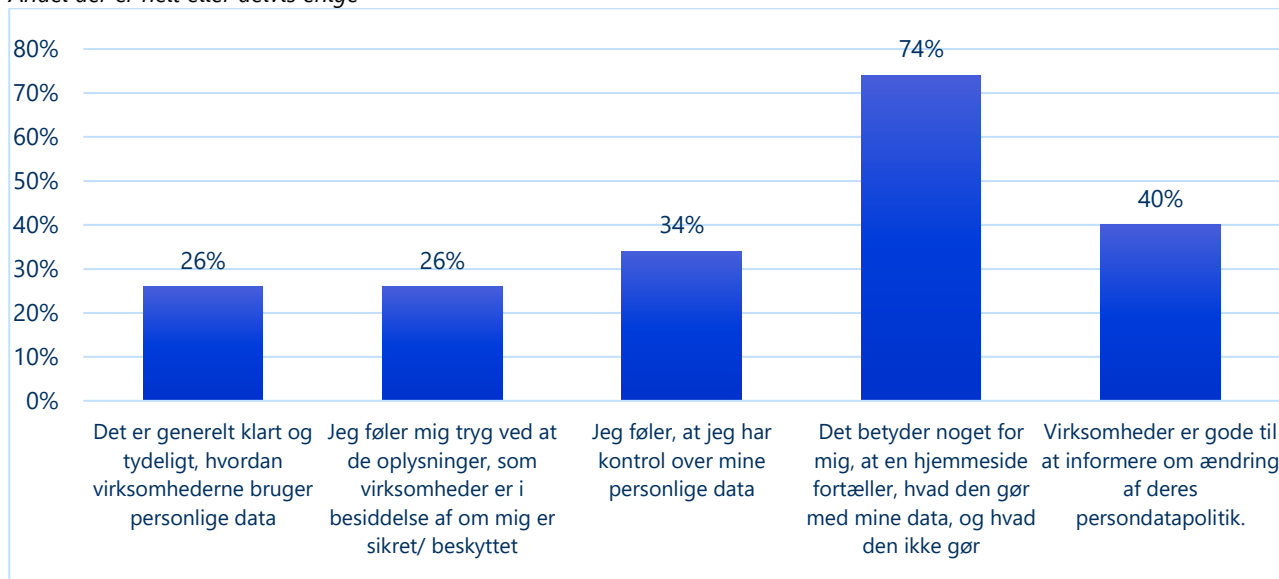
Andel der svarer meget privat



Kun godt hver fjerde (26 procent) svarer, at de føler sig trygge ved, at de oplysninger, som virksomheder er i besiddelse af, er sikret og beskyttet. Det fremgår af figur 8. Tilsvarende er kun 26 procent helt eller delvist enig i, at det er klart og tydeligt, hvordan personfølsomme data anvendes af virksomhederne. 74 procent svarer, at det betyder noget for dem, at en hjemmeside fortæller, hvad den gør med data, og hvad den ikke gør.

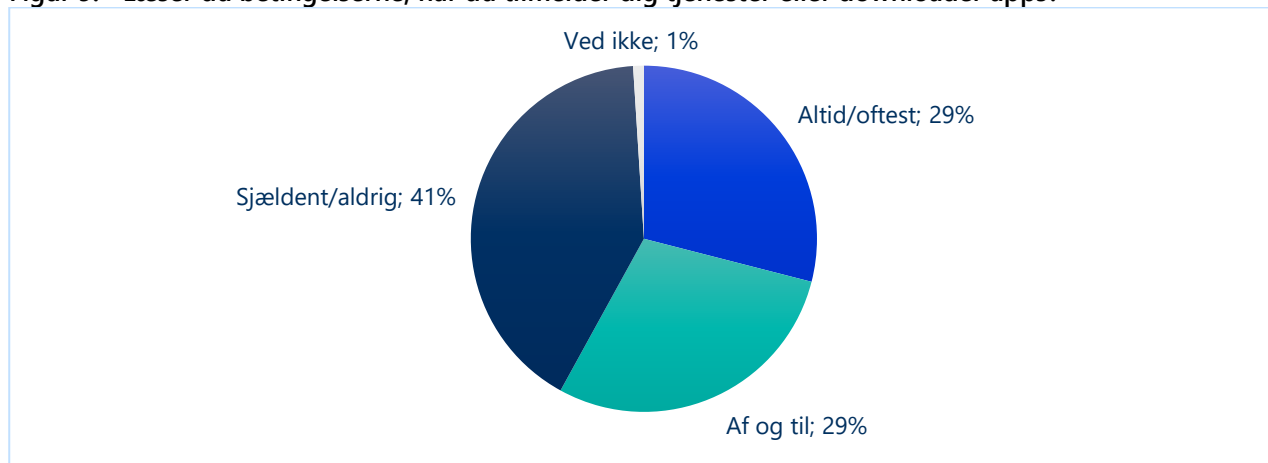
Figur 8. Er du enig eller uenig i følgende udsagn?

Andel der er helt eller delvis enige



På trods af de mange (59 procent), der er bekymret for deres anonymitet på nettet, er der 41 procent, som sjældent eller aldrig læser betingelserne, når de tilmelder sig tjenester eller downloader apps. Yderligere 29 procent gør det kun af og til. Man må konstatere, at der for en del er en lidt opgivende holdning til mulighederne for at beskytte sit privatliv på nettet. Det kunne svarene fra figur 2 tyde på, hvor 52 procent svarede, at det overhovedet ikke kan lade sig gøre, at beskytte privatlivet på nettet.

Figur 9. Læser du betingelserne, når du tilmelder dig tjenester eller downloader apps?



En forklaring på, at så få sætter sig ind i betingelserne for de forskellige tjenester kan være, at det ofte er meget lange, komplicerede tekster, som mange ikke orker at komme igennem.

61 procent af danskerne – som svarer at de læser betingelserne – skimmer dem kun igennem.

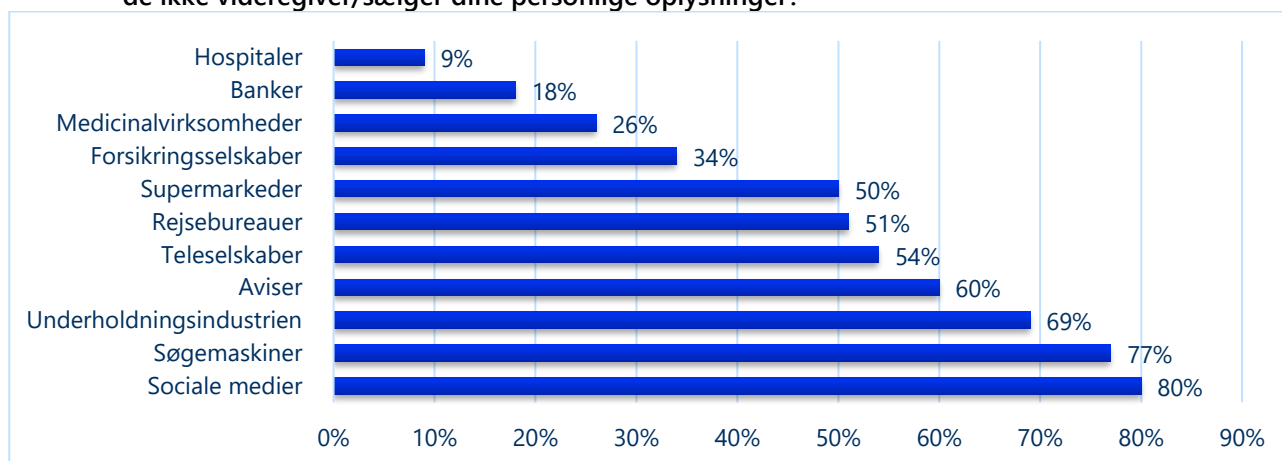
Tabel 13. Hvordan vil du beskrive din læsning af betingelserne?

	Jeg læser det hele grundigt	Jeg læser en del af betingelserne	Jeg skimmer det	Ved ikke	I alt
Altid	5%	3%	1%	0%	9%
Ofte	3%	13%	8%	0%	24%
Af og til	1%	11%	21%	0%	34%
Sjældent	0%	3%	31%	1%	34%
I alt	9%	29%	61%	1%	100%

Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

Der er stor forskel på, hvilke institutioner og virksomhedstyper, som danskerne har tillid til ikke videregiver eller sælger personlige oplysninger. Som det fremgår af figur 10, er der meget begrænset tillid til en del af de forskellige virksomhedstyper. Særligt sociale medier, underholdningsindustrien og søgemaskiner har mange danskere kun ringe tillid til. Omvendt har kun 9 procent *lille* eller *meget lille* tillid til, at hospitaler ikke videregiver/sælger personlige oplysninger.

Figur 10. Andel der svarer, at de kun har lille tillid til forskellige typer af virksomheder med hensyn til, at de ikke videregiver/sælger dine personlige oplysninger?



Vi deler stadig meget på nettet

Med "wearable devices" og det store udvalg af sundhedsapps er det blevet nemmere at måle og gemme sundhedsoplysninger om sig selv. Det kan være alt fra et sundheds-ur, der kan tracke ens motion i løbet af dagen til en app, der tæller, hvor mange kalorier man spiser. Dette giver rum til, at man kan dele oplysningerne med andre, bl.a. gennem sociale medier. I undersøgelsen er der blevet spurgt ind til, hvad danskerne deler af sundhedsinformation med henholdsvis venner, læge og forsikringsselskab. Overordnet viser undersøgelsen, at der er sket et skred mellem, hvad man delte i 2015, og hvad man deler i dag. I 2015 var danskerne en del mere åbne for at dele information om deres sundhedstilstand.

Derudover afhænger danskernes lyst til at dele viden om ens sundhed meget af, hvem der får informationen. Generelt vil hovedparten af danskerne i 2021 gerne dele sundhedsinformation med lægen jf. tabel 16. Anderledes ser tallene ud, når det handler om at dele information med venner eller forsikringsselskab, jf. tabel 14 og 15. Kun 20 procent vil dele helbredsinformationer med venner og 32 procent er parate til at dele oplysninger om helbredet med deres forsikringsselskab.

Det fremgår af tabel 14, at cirka hver tredje dansker gerne vil dele information om humøritilstand (33 procent) og omfanget af daglig motion (30 procent) med venner i 2021. Danskerne har derimod mindst lyst til at dele oplysninger om diæt (14 procent) og medicinforbrug (11 procent) med vennerne.

Table 14. Hvilke af disse informationer er du villig til at dele med dine venner:

	2015	2021	Forskel 2015-2021
Omfanget af din daglige motion	50%	30%	-20%
Helbred	36%	20%	-16%
Humøritilstand	49%	33%	-16%
Vægt	32%	16%	-16%
Diæt	25%	14%	-11%
Soverytme	34%	19%	-15%
Medicinforbrug	22%	11%	-11%
Ingen af ovenstående	34%	51%	17%

Hvad danskerne ønsker at dele af personlige sundhedsoplysninger med forsikringsskaber, har ligeledes ændret sig fra 2015 til 2021. Jf. tabel 15 ville 45 procent af danskerne i 2015 for eksempel gerne dele deres helbredstilstand med forsikringsselskaber, mens det i 2021 blot er 32 procent. Derudover svarede 47 procent i 2015, at de ikke var villig til at dele nogen informationer om sundhed og helbred med forsikringsselskabet. I 2021 er dette steget til 56 procent. Dermed er der dog stadig 44 procent, som gerne vil dele nogle af sundhedsinformationerne.

Table 15. Hvilke af disse informationer er du villig til at dele med din forsikring:

	2015	2021	Forskel 2015-2021
Omfanget af din daglige motion	18 %	12%	-6%
Helbred	45 %	32%	-13%
Humøritilstand	9 %	8%	-1%
Vægt	19 %	13%	-6%
Diæt	9 %	8%	-1%
Soverytme	9 %	8%	-1%
Medicinforbrug	26 %	19%	-7%
Ingen af ovenstående	47 %	56%	9%

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Overordnet set er flertallet af danskerne villige til at dele sundhedsinformation med deres læge jf. tabel 16. Dog viser resultaterne i tabel 16, at danskerne i relativt mindre grad ønsker at dele sundhedsinformation med lægen i 2021 i forhold til 2015. 15 procent ønsker for eksempel ikke at dele information med deres læge om deres medicinforbrug. Da bl.a. praktiserende læger og hospitaler arbejder med personfølsomme data, har det offentlige ansvar for at sikre data etisk og forsvarligt. Der har gennem årene været eksempler på, at personfølsomme data er kommet frem, og dette kan med god grund have givet danskerne anledning til bekymring i forhold til, hvad de vover at dele med for eksempel lægen.

Table 16. Hvilke af disse informationer er du villig til at dele med din læge:

	2015	2021	Forskel 201-2021
Omfanget af din daglige motion	81 %	73%	-8%
Helbred	95 %	89%	-6%
Humøritilstand	76 %	70%	-6%
Vægt	90 %	82%	-8%
Diæt	78 %	72%	-6%
Soverytme	84 %	76%	-8%
Medicinforbrug	92 %	85%	-7%
Ingen af ovenstående	2 %	5%	3%

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Sociale medier

Mange danskere kan have et ønske om at færdes anonymt på nettet. Det kan være grænseoverskridende, at privatpersoner samt offentlige- og private virksomheder kan følge med i ens liv og færden, blandt andet via sociale medier. Alligevel vælger mange at have profiler på sociale medier, da det kan være en kanal til sociale netværk, underholdning og information, som man ellers ikke ville få adgang til. I undersøgelsen er 93 procent på mindst et socialt medie. Flest er på Facebook, men også YouTube, Instagram og Snapchat er udbredte.

Tabel 17. Er du på et eller flere af følgende sociale medier?

	Ja
Facebook	83%
YouTube	63%
Instagram	51%
Snapchat	41%
Twitter	22%
TikTok	8%
Andre	21%
Mindst et socialt medie	93%

Den mest almindelige grund til at være på de sociale medier er for underholdningens skyld. Det gælder især Instagram, Snapchat, YouTube og TikTok. 51 procent er også på Facebook af praktiske årsager, mens 29 procent svarer, at de er nødt til at være der for at få væsentlige informationer. Også Twitter har en del brugere (20%), der føler sig nødsaget til at have en profil for at få væsentlige informationer.

Hvis man kigger på dem, der føler sig nødt til at være på Facebook, er den mest almindelige grund, at det er nødvendigt for at kunne opretholde kontakt til familie og venner. Også muligheden for at følge med i hobby eller andre online fællesskaber samt at kunne modtage nødvendig kommunikation fra skole/studie/arbejdsplads fremhæves som en vigtig grund.

Tabel 18. Hvorfor er du på....

(Mulighed for flere svar)

	Jeg er der for sjov	Jeg er det af praktiske årsager	Jeg er nødt til at være der for at få væsentlige informationer	Andre grunde
Facebook	51%	51%	29%	9%
Instagram	79%	17%	7%	9%
Twitter	59%	27%	20%	13%
Snapchat	85%	13%	5%	7%
TikTok	82%	10%	7%	7%
YouTube	80%	21%	12%	9%

Tabel 19. Hvad er problemet ved ikke at være på sociale medier

	Facebook	Instagram	Twitter
Jeg kunne ikke modtage nødvendig kommunikation fra skole/studie/arbejdsplads	38%	42%	25%
Jeg kunne ikke modtage nødvendig information fra institutioner og myndigheder	21%	30%	21%
Jeg kunne ikke modtage information om egne eller børns fritidsaktiviteter	27%	23%	16%
Jeg kunne ikke følge med i hvad der foregår af aktiviteter, tilbud og lignende	32%	37%	23%
Jeg kunne ikke vedligeholde kontakten med venner og familie	50%	52%	43%
Jeg kunne ikke følge med i min hobby eller andre online fællesskaber	38%	35%	39%

Andel, der svarer, at "Jeg er nødt til at være der for at få væsentlige informationer"

Cookies

Personaliseret indhold – fx reklamer og artikler – som er målrettet forbrugeren afhængig af hans eller hendes færden på nettet, er en forretningsmodel, der er meget brugt i den digitale verden, og til det formål bruger langt de fleste virksomheder cookies.

En cookie er en lille tekstfil, der giver mulighed for at lagre oplysninger, eller tilgå allerede lagrede oplysninger på brugerens pc, smartphone, tablet eller lignende, med det formål at indhente data om brugeren.

Cookies er ikke ulovlige. De bruges blandt andet til at lagre oplysninger om brugerens adfærd på en hjemmeside og er nødvendige for mange online ydelser. For eksempel til indkøbskurven på webbutikker, som husker varerne i indkøbskurven ved hjælp af cookies. Cookies kan endvidere bruges til at personalisere hjemmesider, til statistik om brugernes adfærd, målrettet markedsføring samt udvikling af mere brugervenlige tjenester m.m. Afhængig af brugerens holdning kan det opleves som en fordel at blive identificeret og få målrettet information – eller det modsatte.

71 procent af danskerne synes, at cookies er irriterende. Der er tale om en stigning fra 2015, hvor andelen var 61 procent.

Tabel 20. Hvad er din generelle holdning til cookies?

	2015	2021
Jeg ved ikke, hvad cookies er	3%	3%
Jeg synes, de er irriterende	61%	71%
Jeg synes, de er ok	28%	23%
Ved ikke	8%	4%
I alt	100%	100%

Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

Den mest almindelige grund til ikke at slette eller blokere cookies er, at det begrænser funktionaliteten af mange hjemmesider. Det svarer 44 procent. Cirka hver sjette dansker ved slet ikke, hvordan man blokerer eller sletter cookies, mens 17 procent svarer at, det er besværligt at slette eller blokere cookies.

Tabel 21. Forskellige grunde til ikke at slette eller blokere for cookies. (Mulighed for flere svar)

	2015	2021
Jeg ved ikke, hvordan man gør	16%	15%
Det er besværligt	13%	17%
Jeg bekymrer mig ikke om, at de forskellige hjemmesider registrerer min færden	22%	20%
Det begrænser adgang til dele af mange hjemmesider, hvis man blokerer for cookies	38%	44%
Jeg synes cookies giver virksomheder og myndigheder input til at forbedre hjemmesidernes brugervenlighed	15%	13%
Andre årsager	7%	10%
Det er ikke noget, jeg tænker over	27%	16%

EU-baserede hjemmesider må ikke længere nøjes med et klassisk pop-up, hvor de indhenter samtykke til at lagre alle dine data. Der skal nu i et klart og letforståeligt sprog informeres om, at der anvendes cookies på hjemmesiden og hvad formålet med dem er, og det skal være lettere at fravælge dem. Deltagerne i undersøgelsen er blevet spurgt, om de har bemærket ændringerne i udformningen af samtykket til at afsætte cookies hos brugeren af en hjemmeside. 55 procent har bemærket ændringen, og af dem svarer 60 procent, at det er blevet lettere at fravælge cookies.

Tabel 22. EU-baserede hjemmesider må ikke længere nøjes med et klassisk pop-up, hvor de indhenter samtykke til at lagre alle dine data. Der skal nu i et klart og letforståeligt sprog informeres om, at der anvendes cookies på hjemmesiden og hvad formålet med dem er, og det skal være lettere at fravælge dem. Har du lagt mærke til den ændring?

	Mand	Kvinde	18-34 år	35-49 år	50-70 år	Alle
Ja	60%	50%	58%	53%	54%	55%
Nej	35%	43%	35%	41%	41%	39%
Ved ikke	5%	7%	7%	6%	5%	6%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

Tabel 23. Synes du, det er blevet lettere at fravælge cookies med de nye regler?

	Mand	Kvinde	18-34 år	35-49 år	50-70 år	Alle
Ja	55%	66%	68%	60%	53%	60%
Nej	36%	24%	25%	32%	34%	31%
Ved ikke	9%	10%	7%	8%	13%	9%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Kun svar fra "Ja" i forrige spørgsmål

Note: På grund af afrunding summer ikke alle totaler til 100%

Tabel 24 viser, at mange danskere finder det *dårligt* eller *meget dårligt*, at virksomheder eller myndigheder kan bruge personlige data ved hjælp af cookies. Dette gælder særligt, når det handler om personaliserede priser (67 procent), tilbud fra alle mulige andre websites (67 procent) og videregivelse af information til en tredjepart (74 procent).

Derudover har holdningen til at anvende cookies ændret sig fra 2015 til 2021 i forhold til, om det er okay, at cookies anvendes til at give personaliserede tilbud fra den pågældende side, som besøges. I 2015 vurderede 36 procent af danskerne, at det var *dårligt* eller *meget dårligt*, mens det i 2019 var 46 procent af danskerne, som mente dette.

Hvad danskerne finder mindst dårligt ved, at virksomheder eller myndigheder anvender cookies er, at siden kan genkende en og at information indsamles til statistik til hjemmesidens eget formål. Dog er det stadig

godt 20 procent, som vurderer, at det er *dårligt* eller *meget dårligt*. Undersøgelsen peger altså overordnet på, at danskerne generelt er negativt stemt over virksomheders og myndigheders brug af cookies til at spore privatpersoners adfærd og liv.

Tabel 24. Hvordan vil du vurdere følgende formål virksomheder eller myndigheder kan bruge data til ved hjælp af cookies

Andel der svarer dårligt eller meget dårligt

	2015	2021
Til at videregive din adfærd til tredjepart. Det kan fx være Facebook eller Google, der får at vide, hvad du læser eller køber på andre sites	79%	74%
Til at give dig personaliserede tilbud fra alle mulige andre websites, du besøger (altså så reklamerne følger dig videre på andre sider)	61%	67%
Til at give dig personaliserede priser (for eksempel at varen bliver dyrere hvis du har kigget på den mange gange, eller at varen er dyrere i nogle lande end i andre)	65%	67%
Til at give dig personaliserede tilbud fra den pågældende side, du besøger	36%	46%
Siden kan genkende dig og du slipper for at indtaste evt. kodeord hver gang	20%	23%
Indsamling af statistik til hjemmesidens eget formål	20%	13%